

ALBIRAMENT DE CETACIS EN AIGÜES DE LES ILLES BALEARS A 2017

María José VERA VILLALONGA *

RESUM.- *Albiration de cetacis en aigües de les Illes Balears a 2017.* Es presenten els albiraments de cetacis en aigües de les Balears. De 9 mamífers marins que se poden veure a les illes es presenten dades de 6 espècies: Dofí mular *Tursiops truncatus*, Dofí llistat *Stenella coeruleoalba*, Cap d'olla gris *Grampus griseus*, Cap d'olla comú *Globicephala melas*, Catxalot *Physeter macrocephalus*, Zifio de Cuvier *Ziphius cavirostris*.

SUMMARY.- *Sightings of cetaceans in Balearic waters in 2017.* For the first time in the AOB, sightings of cetaceans in Balearic waters are presented. Of the 9 marine mammals that can be observed, data of 6 species is presented: Bottle-nosed dolphin *Tursiops truncatus*, Striped dolphin *Stenella coeruleoalba*, Risso's dolphin *Grampus griseus*, Pilot whale *Globicephala melas*, Sperm whale *Physeter macrocephalus*, Cuvier's beaked whale *Ziphius cavirostris*.

* mariajose1119@hotmail.com

A continuació es fa un recull de dades d'observació de cetacis en aigües de les Balears durant 2017. La majoria dels encontres són accidentals, obtinguts des de la costa per observadors particulars o durant el seguiment que realitza el GOB en el seu projecte "Red de observación de Aves y Mamíferos marinos" (RAMM).

Sense la pretensió que sigui un estudi científic, ja que no s'ha protocol·litzat la recollida de dades i tampoc s'ha fet de forma contínua, es vol mostrar la presència d'aquests mamífers en les nostres aigües. Amb l'objectiu de fomentar la conservació d'aquests animals ja s'ha posat en marxa la recollida de dades de manera estandarditzada.

La RAMM és una xarxa d'observació d'aus i mamífers marins que té com a objectiu coordinar els estudis per al coneixement i per a la conservació de les espècies d'aus i de mamífers marins al llarg de les costes espanyoles i portugueses.

En les aigües marítimes sotmeses a la jurisdicció espanyola, viuen vint-i-set espècies de cetacis, de les quals més de la meitat estan amenaçades. A l'actualitat, l'observació de cetacis en el seu medi natural constitueix una activitat turística, econòmica, científica i recreativa d'exceptional importància. Per això es fa necessària una normativa bàsica que reguli una conducta adequada i respectuosa amb

aquests animals: el Reial Decret 1727/2007, de 21 de desembre, pel qual s'estableixen les mesures de protecció dels cetacis. (<https://www.boe.es/boe/dias/2008/01/12/pdfs/A02292-02296.pdf>). Vegeu l'annex 1. La recopilació de dades per a l'AOB, s'ha fet seguint aquesta normativa, que té com a objecte establir les mesures de protecció dels cetacis per contribuir a garantir-ne la supervivència i l'estat de conservació favorable.

PRESENTACIÓ DE REGISTRES

A les Balears es poden observar 9 espècies de cetacis, són les següents:

<u>Nom popular</u>	<u>Nom científic</u>
Dofí mular	<i>Tursiops truncatus</i>
Dofí comú	<i>Delphinus delphis</i>
Dofí llistat	<i>Stenella coeruleoalba</i>
Cap d'olla gris	<i>Grampus griseus</i>
Cap d'olla comú	<i>Globicephala melas</i>
Catxalot	<i>Physeter macrocephalus</i>
Zifio de Cuvier	<i>Ziphius cavirostris</i>
Orca	<i>Orcinus orca</i>
Rorcual comú	<i>Baleanoptera physalis</i>

De cada espècie se presenten els registres amb els següents punts:

Nom popular seguit del nom científic.

Estatus amb el qual es coneix a les Illes Balears

Els albiraments s'ordenen per illa; localitat; nombre de cetacis; edat i sexe, adults i joves, si es coneixen; també si es disposa de fotografies, vídeo o gravació; data/es; observador/s, en general no més de quatre.

Per l'estatus a les Balears, s'empren els següents conceptes:

Resident: espècie que hi és present tot l'any

Sedentari: individu que roman tot l'any en el mateix lloc.

Ocasional: espècie que pot aparèixer de tant en tant.

En les espècies en què la població ha pogut ser quantificada, s'indiquen a més el següents paràmetres:

Abundant: 1 animal/3 km²

Moderat: 1 animal/5 km²

Escàs: 1 animal/8 km²

Rar: 1 animal/ 100 km²

LLISTA SISTEMÀTICA D'ALBIRAMENTS A 2017

Dofí mular

Tursiops truncatus

Estatus: Resident, sedentari moderat. Present en tota la línia de costa del Mediterrani. Major presència en la plataforma continental de les Balears.

Mallorca: Es presenten 38 cites:

Portocolom, Felanitx. Destaca un grup de 13 ex. el 4-III (Mª José Vera), 6 ex. s'estaven alimentant juntament amb *Calonectris diomedea* el 8-IV (RAMM), 19 ex. el 8-IV (Mª José Vera, Mabel Gutiérrez i Amaia Caperochipi). Màxims mensuals (RAMM).

Dofi mular *Tursiops truncatus* (Bottle-nosed dolphin), canal Eivissa-Mallorca, 4 d'abril de 2017. Autor: Juanjo Bazán.

Dofi mular *Tursiops truncatus* (Bottle-nosed dolphin), cap Ses Salines, 27 de juliol de 2017. Autor: Maties Rebassa.

Cala Serena, Felanitx. 2 ex. botant a proa del veler més gran del món el 4-IX, hi ha foto (Mirella Zeeders).

Cap Gros, Sóller. Màxims d'exemplars els dies, 4-III, 6-IV, 3-VI, 4-XI (RAMM).

Cap de Cala Figuera, Calvià. No es va observar cap exemplar (RAMM).

Badia de Palma: Cap Enderrocat, un màxim de 4 ex. el dia 22-II (Carlos López-Jurado); 1 ex. davant la Seu el dia 21-III (Xesca Riera); 7 ex. a 5 milles nàutiques al sud de cala Figuera el dia 24-IX (Maties Rebassa); 12-13 ex. a Illetes el 10-XI (Gianmarco García).

Badia de Santa Ponça, Calvià. 1 ex. el 19-II i 2 ex. el 22-X (Miguel McMinn).

Badia d'Alcúdia, grup de 3-4 ex. a la bocana del port Alcúdia el dia 8-XII (Núria González).

Cala Mesquida, Capdepera. Màxim d'exemplars el 12-III amb 5 ex. a prop de la costa (Pedro Van der Knoop).

Cap de ses Salines, Santanyí. 3 ex. a prop de la costa el dia 2-IV (Carol Stapper); un grup de 8 ex. a prop d'un pesquer el 27-VII hi ha foto (Maties Rebassa i Juanjo Bazán); 2 ex. el dia 8-X (Mika Palmer).

Cabrera: Zones: sa Foradada, al sud de Conills, bocana del port, entre els Estells i el sud. Destaca un grup de 7 ex. alimentant-se durant més de 30 minuts el 19-VIII. Màxims d'exemplars en VIII, X i XII (Pere Vicenç).

Menorca: 8 ex. sortint del port de Maó el 28-II (Max Dols).

Eivissa: 7 ex. al canal amb Mallorca a 10 milles nàutiques al nord el 4-IV, hi ha foto (Juanjo Bazán).

2017	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Portocolom	-	15	13	19	-	-	-	3	1	5	5	-
Cala Serena	-	-	1	-	-	-	1	-	2	-	3	-
Cap Gros	-	-	20	5	-	3	-	-	-	-	13	-
Badia de Palma	-	4	1	-	-	-	-	-	7	-	12-13	-
Badia de Santa Ponça	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Badia d'Alcúdia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3-4
Cala Mesquida	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cap de ses Salines	-	-	-	3	-	-	8	-	-	2	-	-
Cabrera	-	-	-	-	-	-	-	10	-	7	-	19
Port de Maó	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canal d'Eivissa-Mallorca	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-

Dofí llistat

Stenella coeruleoaba

Status: Sedentari abundant. En el Mediterrani és el cetaci més abundant, tant en la conca Oriental com en l'Occidental. Molt abundant a la zona nord de les Balears.

Cap d'olla gris *Grampus griseus* (Risso's dolphin), cap Ses Salines,
27 de juliol de 2017. Autor: Maties Rebassa.

- Mallorca:** Canal amb València. Grups de 8, 2, 1, 3, 15, i 4 ex. vists des del vaixell de Baleària durant el trajecte a València, des de les 13:50 fins les 17:17 hores el 25-V (RAMM).
Badia de Palma, 3 ex. el 5-XI (Miguel McMinn).
- Eivissa:** Més de 10 exemplars el 6-X (M.J. Vera).

2017	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Badia de Palma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Eivissa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	>10	-	-

Cap d'olla gris *Grampus griseus*

Estatus: Sedentari escàs.

Mallorca: Cap de ses Salines, Santanyí. 1 ex. el 27-VII, hi ha foto (Maties Rebassa i Juanjo Bazán).

Cap d'olla comú *Globicephala melas*

Estatus: Sedentari rar

Mallorca: Canal amb València. Un màxim de 6 ex. vists des del vaixell de Baleària durant el trajecte a València, amb una profunditat entre els - 738 i - 654 m, des de les 17:10 fins les 17:20 hores el 25-V (RAMM).

Catxalot *Physeter macrocephalus* (Sperm whale), canal Eivissa-Mallorca,
4 d'abril de 2017. Autor: Juanjo Bazán.

Catxalot *Physeter macrocephalus* (Sperm whale), canal Eivissa-Mallorca,
4 d'abril de 2017. Autor: Juanjo Bazán.

Catxalot *Physeter macrocephalus**Status:* Sedentari moderat.*Mallorca:* Portocolom, Felanitx. 1 ex. a 13 milles nàutiques de la costa, 1 ex. el 17-IX (Mabel Gutiérrez).*Cabrera:* 2 ex. a 1 milla al SE de la costa l'11-X (M.J. Vera); i 2 ex. a 3 milles nàutiques l'11-XI (Pere Vicenç).*Eivissa:* 3 ex. al canal amb Mallorca el 4-IV, hi ha fotos (Juanjo Bazán). 1 ex. des del pont del vaixell el 6-X (VisaMar One).

2017	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Portocolom	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Cabrera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Eivissa	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-

Zifio de Cuvier *Ziphius cavirostris**Status:* Sedentari moderat.*Mallorca:* Canal amb València. Grup de 2 ex., mascle i femella, vist des del vaixell de Baleària durant el trajecte a València, amb una profunditat de - 1.406 m, a les 15:22 hores el 25-V (RAMM).**Orca** *Orcinus orca**Estatus:* Ocasional. Els albiraments d'aquesta espècie estan repartits per tota la conca del Mediterrani. Cap registre rebut a 2017.**Rorcual comú** *Baleanoptera physalis**Estatus:* Sedentari moderat
Cap registre rebut a 2017.

LLISTAT DELS COL·LABORADORS

RAMM Red d'observació d'Aus i Mamífers Marins:

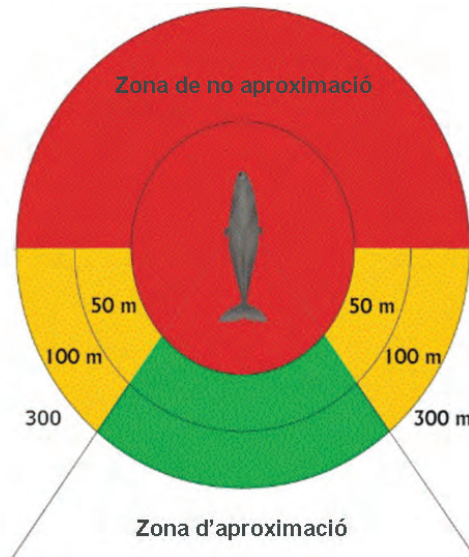
Portocolom: Pere Vicens, Mabel Gutiérrez, Maria José Vera, Manuel García, Amaya Caperochipi, Elisa Miquel, Malena Serra, Jordi Fiol, Magda Solanas, Alicia Miota, Samantha Godoy, Catalina Sebastià, Juan Miguel González, Neus Matamalas, Jason Moss, i Xim (3:00 hores, els dies 7-I, 4-II, 4-III, 1-IV, 6-V, 3-VI, 1-VII, 5-VIII, 2-IX, 7-X, 4-XI, 2-XII-2017).*Far de cap de cala Figuera:* Miguel McMinn, Biel Sevilla, Toni Fontanet, i Malcolm Greenhalgh. (3:00 hores, els dies 7-I, 4-II, 4-III, 1-IV, 6-V, 3-VI, 1-VII, 5-VIII, 2-IX, 7-X, 4-XI, 2-XII-2017).*Cap Gros i Banyalbufar:* Mica Palmer, Xesca Riera, Pedro Van der Knoop, Andreu Guardiola, Jaume García-Delgado, i Daniel Hinckley,

Adolfo Ferrero, Juanjo Bazán, i Carlos López-Jurado (3:00 hores, els dies 7-I, 4-II, 4-III, 1-IV, 6-VI, 1-VII, 5-VIII, 2-IX, 7-X, 4-XI, 2-XII-2017).

Canal de València, vaixell Visemar One (Baleària), Palma-València: Ricard Gutiérrez, Aida Panés, Anabel Fluxà, Clàude Ribar, Miguel McMinn, Pere Vicens, Mabel Gutiérrez, i Luís Resines (5.00 hores, 25-V-2017).

ANNEX I

Fig. 1 Distàncies que s'han de mantenir des d'una embarcació per fer un albirament de cetacis correctament segons el Reial Decret 1727/2007, de 21 de desembre.

50 metres - Límit d'aproximació als cetacis

100 metres - Límit d'aproximació quan hi ha cries

300 metres - Límit d'aproximació a dofins quan hi ha tres vaixells o més

500 metres - Límit d'aproximació a balenes quan hi ha tres vaixells o més